

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici št. 6 — Telefon
uredništva št. 50 — Telefon
— upravnništva št. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrta leta Din 22.50
za en mesec Din 7.50

Izhaja vsak de-
lavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90.—
za pol leta Din 45.—

V upravi stane mesečno Din 7.—

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Ali — ali!

Jugoslovanska država doživlja epohalen moment v svoji zgodovini. Če smo do-
tanj politiko Nikole Pašića in njegovega
črnega sluga Ninčiča napram Rusiji mogli
smatrati za izraz nesimpatije nasproti ko-
munističnemu režimu ruskih sovjetov, je
danes ob genovski konferenci postalo ja-
sno, da je politika SHS naperjena narav-
nost proti Rusiji kot slovanski narodni dr-
žavi.

Vodja naše delegacije je oficijelno iz-
javil, da se naša država kot član male an-
tante drži smernic francoske politike, kate-
ra je v nasprotju z angleško. Ker pa danes
Francija malo antanto podpira ne samo za-
to, da se ubrani poplave zapada s komuni-
stičnimi idejami, ampak v še večji meri za-
to, da prepreči konsolidacijo ruske drža-
ve kot take, koje zapadne pokrajine naj-
ostanejo pod finski, estonskim, lat-
vijskim, litvinskim, poljskim in rumunskim
nadvladjem, daljnji vzhod pa naj ostane
pod japonsko okupacijo — je jasno, da je
mala antanta izrazito protiruska zveza. Go-
spod Ninčič pa se vrh tega z rusko delega-
cijo še prepira in ji pošilja spomenico, v
kateri se vtika v georgijsko vprašanje, ka-
tero ga po določbah canneškega dogovora
ni ne briga. Ker mu je Čičerin odgovoril,
naj se rajši zanima za hrvatsko vprašanje,
je Ninčič hudo razburil in odgovarja s
spomenico, s katero bo Rusija brezdvoma
le še bolj odbil od Jugoslavije, ker je Rusi-
ja predobro informirana o naših notranjih
razmerah, da bi si dala natresti v oči pe-
rska od gospoda Ninčiča.

Jugoslavlani imamo sedaj na izbiri, ali
mislijo svojo politiko nadaljevati v smislu
Francije, ki bo danes ali jutri ostal v Ev-
ropi popolnoma osamljena, ali pa se ho-
čejo orientirati napram Rusiji, da si za-
vojuje politični in gospodarski položaj v
Evropi, ki odgovarja demokratičnemu ide-
alu bodočnosti in resničnemu interesu ma-
lih slovanskih narodov. Slovenci in Hrvati
so že popolnoma orientirani in gre le za
našo vlado, ali hoče za ljudstvom ali proti
njemu. Treba je le, da se tudi pristaši re-
žima na Slovenskem in Hrvatskem zavejo,
da je naše mesto ob Rusiji, da bomo vsaj
v tem oziru edini, kajti le demokratična
Rusija nas bo mogla ščititi tako proti itali-
janskemu kakor proti nemškemu in ma-
zarskemu imperializmu, zakaj demokratska
Rusija ni sklenila zveze z Nemčijo za to, da
pomaga na vrh nemško nacionalnemu mo-
narhizmu. Čisto gotovo pa je, da nas Fran-
cija, ki je sama potrebna največje pomoči,
ne bo varovala niti proti Nemcem niti proti
Italiji. Nasprotno bomo s pomočjo Rusije
lažje našli sporazum z nemško in italijan-
sko demokracijo nego kot vazali francoskih
šovenov.

Ali — ali! Ali naša vlada ubere edino
pravilno pot ali pa ima pričakovati od slo-
venskega in hrvatskega ljudstva samo naj-
hujšega odpora. Z vlado, ki tira protirusko
politiko, nočemo imeti nobenega opravlja.
Belgrad naj vzame to na znanje!

Nova afera.

Belgrad, 5. maja. (Izv.) Po Belgradu
se te dni govori o novi aferi, v katero so
zaprle mnogi naši diplomati, poslanci,
advokati in druge znane osebnosti iz Bel-
grada. Pariška družba za brezžično tele-
grafijo in Marconijevo društvo v Londonu
so angažirali Rado Pašića, Jovo Jovanovi-
ća, našega poslanika v Londonu, in neke
druge osebe, da jim preskrbe pri naši vladi
koncesijo za zgraditev velike brezžične po-
staje v Belgradu. Za to stvar so se z veliko
vzmetjo zavzeli različni vladni poslanci.
Komisija ministrstva za pošte in brzojave,
dr. Dimitrijević, Gjorgjević in De Roko,
ki je to ponudbo proučevala, pa je konsta-
tirala, da je ponudba skrajno nepovoljna,
da je material zelo slab, da je tudi veliko
dražji kakor material, ki ga lahko dobimo
od reparacijske komisije, in da je ponudba
sploh škodljiva za državo, ker bi tuja druž-
ba imela monopol nad našo brezžično po-
ročevalsko službo. Vsled tega je bila po-
nudba odbita. Razni židovski agentje pa so
ponovno pridobili več belgrajskih advoka-
tov in poslancev, ki se sedaj na vse načine
trudijo, da bi kljub temu preskrbeli kon-
cesijo.

Agitirajte za »Novi čas«

Odgovor Kumanudija Čičerinu.

Genova, 4. maja. Kot zastopnik odsot-
nega predsednika jugoslovanske delegacije
v Genovi je minister Kumanudi sestavil in
podpisal jugoslovanski odgovor na Čičeri-
nov očitek glede tlačenja manjšin v Ju-
goslaviji. Kumanudi se sklicuje na sklepe Na-
rodnega Veča v Zagrebu, narodne skupšči-
ne v Podgorici in ustavodajne skupščine v
Belgradu, glasom katerih so se Hrvati in
Črnogorci in vsi drugi prostovoljno zedi-

nili v kraljevino SHS. Hrvati, Črnogorci in
Macedonci so s Srbi in Slovenci en in isti
narod in nositelji iste nedeljive narodne
suverenosti. Zato o zatiranju kakih narod-
nih manjšin v Jugoslaviji ne more biti go-
vora. Stališče Jugoslavije nasproti Rusiji
je Kumanudi označil kot slejkoprej nev-
tralno. Generala Wrangla je narod gosto-
ljubno sprejel kakor tudi vse druge ruske
begunce.

Francija mobilizira?

Dvoboj med Lloyd Georgem in Poincarejem.

Genova, 4. maja. Glasom angleških vi-
rov vstraja Lloyd George na zahtevi, da se
zaradi sankcij nasproti Nemčiji snidejo za-
stopniki zavezniških vlad pred 31. majem v
Genovi. Iz francoskih glasov pa izhaja, da
se Poincaré tej zahtevi nikakor ne name-
rava ukloniti. Položaj se smatra kot skraj-
no resen.

London, 4. maja. (Izv.) Listi poročajo

iz Pariza senzacionalno poročilo, da je fran-
coska vlada že ukrenila potrebno za samo-
stojen nastop proti Nemčiji, ako bi ta do 31.
maja ne zadostila zapadnim obveznostim. V
teku so priprave za mobilizacijo letnikov
1913. in 1919, ki štejeta približno 150.000
mož.

Pariz, 4. maja. Millerand je zapustil
Tunis in se vrača v Pariz.

Češkoslovaška zapušča Francijo?

Praga, 4. maja. (Izv.) »Česke slovo«
piše, da češkoslovaška delegacija v vpraša-
nju spomenice Rusiji ni mogla slediti fran-
coskemu zgledu. Češkoslovaška mora svo-

je razmerje nasproti Rusiji urediti na te-
melju svojih lastnih interesov. (A Jugosla-
vija?)

Genovska konferenca in kapitalistični interesi.

Pariz, 4. maja. Na včerajšnjem mini-
strskem svetu je poročal Barthou o polo-
žaju na genovski konferenci. Za njim je
podal Poincaré svoje informacije, tičoe se
Rusije. Poincaré je doznal, da so Rusi do-
volili Angležem posebne koncesije. Ruska
vlada je odstopila nacionalizirano belgijs-
ska podjetja nebelgijskim inozemcem in
pravtako je ravnala nasproti francoskim
industrijskim podjetjem. Belgijski zastop-
nik v Genovi je zato po nalogi svoje vlade
zahteval, da se v spomenici, namenjeni

ruski delegaciji, zahteva brez pogoja vrni-
tev zaplenjenih podjetij. Ko je Poincaré
zvedel za gornja dejstva, je brzojavno na-
ročil Barrerju, naj se o stvari izvesti pri
Lloyd Georgeu. Lloyd George je rekel, da
so neki »pustolovci« brez vednosti angle-
ške vlade začeli z rusko delegacijo poga-
janja. O vsem tem Barthou ni ničesar vedel.
Nato je ministrski svet soglasno skle-
nil, da se Francija na genovski konferenci
pridruži belgijskemu stališču, o čemer so
Barrerja takoj brzojavno obvestili.

„Demokratsko“ in „radikalno“ zunanje posojilo.

Belgrad, 5. maja. (Izv.) Vlada je obve-
stila zastopnika ameriške denarne skupine
Morgan, da je ministrski svet na svoji seji
sprejel njeno ponudbo glede posojila in da
bo finančni minister dr. Kumanudi vodil
nadaljnja pogajanja glede tehnične izvedbe
posojila. Dr. Kumanudi se vrne z današnjim
orient-ekspresom iz Genove v Belgrad.
Ravnatelj ameriške skupine pa pride v
Belgrad koncem tega tedna. — Po Belgra-
du krožijo z ozirom na neprestane vesti o
novih ponudbah razne govore. Govori se
o »demokratskem in radikalnem« posojilu.

»Demokratsko« posojilo je ono, katerega
pogoji niso preveč ugodni. Zanj se pred-
vsem potegujejo dr. Marinković in njegovi
prijatelji in se govori o raznih provizijah.
Zatrjuje se tudi, da bo vlada z ozirom na
mnoge ponudbe najela še več posojila, mo-
goče celo 200 milijonov dolarjev. (Najbrže
bo tako, da se sprejme demokratsko po-
sojilo za 100 milijonov dolarjev in radikalno
tudi za 100 milijonov dolarjev. Tako bo
provizija za obe strani enaka, kar bo po-
menilo — enakopravnost v pravem pome-
nu besede. — Ur.)

Državni cestarji ostanejo.

Belgrad, 5. maja. (Izv.) Na včerajšnji
seji finančnega odbora so poslanci Jugo-
sl. kluba v razpravi o proračunu ministr-
stva za javna dela nastopili najodločnejše za
ohranitev državnih cestarjev. Poslanec dr.
Dulibić je zahteval, da se v Dalmaciji
cestni inženirji in cestarji ne reducirajo,
poslanca Stanovnik in Žebot pa sta v
svojih stvarnih govorih dokazala, da de-
lajo cestarji za neznatno plačo ogromno
delo in da bodo ceste propadle, ako se ce-
starji odpuste, vsled česar bo imel promet
in država ogromno škodo. Z veliko večino
je bil nato sprejet predlog Jugoslovanske-
ga kluba, da se državni cestarji ne odpu-
ste in da ostane njihovo število v Hrvatski,
Slavoniji, Dalmaciji in Sloveniji isto, kot
je predvideno v proračunu za leto 1922.

Genovska konferenca.

Pariz, 4. maja. (Izv.) Ministrski svet
je sklenil, da Francija pristopi paktu za de-
setletni mir pod pogojem, da se brezpogoj-
no priznajo vse njene pravice, ki izvirajo
iz verzajske mirovne pogodbe, in da paktu
pristopi tudi Rusija. Vse v verzajski po-
godbi določene meje morajo ostati nedotak-
njene, istotako sankcije proti Nemčiji. Pakt
mora izključiti povrnitev Habsburžanov in
Hohenzollernecev in ne sme nalagati drža-

vam drugih obvenosti glede razorožitve, ka-
kor tistih, ki jih vsebuje pogodba o zvezi
narodov.

Berlin, 4. maja. »Voss. Zeitung« ob-
javlja pogovor svojega poročevalca s Či-
čerinom. Čičerin je izjavil, da bo Rusija v
svojem odgovoru na zavezniško spomenico
odločno zavrnila večino zahtev, posebno
pa točke o Besarabiji, zasebni lastnini, a-
gitaliji in obnovitveni podpori za Rusijo.

Nastop sovjetske armade 1. majnika.

Moskva, 4. maja. (Izv.) Povodom 1. ma-
ja se je vršila na Rdečem trgu velika voja-
ška smotra, kateri so prisostvovali zastop-
niki vseh sovjetskih oblasti, zastopniki za-
veznih republik, člani ameriške pomožne
komisije, Nansenove organizacije in diplo-
matični zastopniki. Trocki je čete nagovo-
ril in rekel med drugim: »Moskovska po-
sodka je 1. maja prišla na Rdeči trg, da od-
krito izjavi celemu svetu, da zro vojaki sov-
jetske Rusije in svetovne revolucije na ge-
novsko konferenco z nezaupanjem. Mi smo
in ostanemo oborožena roka delavskega
razreda.« Nato je Trocki četam narekoval
prisego, ki so jo le-te za njim ponovile. Za-
grmel je salva topov, nad četami pa je
krožilo 20 letal. Nato so čete defilirale. Po
ulicah so ob zvokih godb korakale nepre-
gledne množice delavstva z zastavami in
napisi.

Kumanudi Čičerinu.

Da odgovor naše delegacije v Genovi
na pismo gospoda Čičerina ne bo posebno
sijajen, se je dalo vnaprej vedeti. Če bi bil
predsednik naše delegacije gospod posla-
nec Moskovljevič, ki iz lastne izkušnje iz-
med Srbov najbolj pozna ruske razmere,
zlasti od leta 1917. dalje, bi bi lgotovo bolj-
še izpadel. Gospodu Ninčiču pa sodobna Ru-
sija ni znana. Kljub temu je bilo z ozirom
na važnost te afere, ki more imeti velike
posledice za naše bodoče razmerje do Ru-
sije, vsaj pričakovati, da bo voditelju ru-
skega komisarijata za zunanje zadeve od-
govoril vodja našega zunanjega ministrstva,
ki je obenem šef naše delegacije. Stvar bi
ne bila ničesar izgubila, ako bi bila naša
delegacija v to svrhu počakala, da se vrne
g. Ninčič. Toda delegacija je sama sestavila
odgovor, ki ga je podpisal g. Kosta Kuma-
nudi, tako da bi se mogel vzbuditi vtis, ka-
kor da je hotela celo zadevo omalovaževa-
ti. Ker pa je mogoče, da je imela dober na-
men in da je vsled tega mislila, da mora na
Čičerinove očitke čimprej odgovoriti, se
pri tem formalnem vprašanju ne bomo delj
mudili.

Kumanudijev odgovor pa v formalnem
oziru vsebuje še nekaj, namreč ne samo či-
sto nepotreben, temuč za naše razmerje do
Rusije skrajno škodljiv pasus, ki je obe-
nem zelo žaljiv, ker Čičerin ni dal zanj no-
benega povoda. G. Kumanudi je namreč
smatral za potrebno konstatirati »napadal-
ni in ofenzivni duh«, ki da preveva rusko
pismo, ter obžalovati, da »kaže tako malo
koncilijantnosti in dobre volje, ki bi mo-
rala biti podlaga za naše delo v Genovi«. Besedilo Čičerinovega pisma pa, ki so ga
bili objavili italijanski listi v celoti (bilo
je naslovljeno na Facto), ne vsebuje niti
enega napada ali kakšne žalitve ter je samo
odgovor na poziv delegatov Belgije, Fran-
cije, Japonske, Anglije, Italije, Poljske in
Rumunije naj Rusija ustavi državljansko
vojno v Georgiji. Omenjene države velike
in male antante pa nimajo pravice se v to
vprašanje vtkati, ker so 1. v Cannesu same
postavile princip, da nobena na genovski
konferenca zastopana država ne sme spro-
žiti kakšnega vprašanja, tičoe se na notra-
njih zadev vsake izmed njih; 2. so prošnjo
Rusije, naj bodo kavkaške države v Genovi
zastopane, same odbile, češ da ne leže več
v Evropi; 3. so vse imenovane države sa-
me v isti meri prizadele kakor Rusija, kaj-
ti Belgija tlači Kongo, Francija severno
Afriko, Japonska ima zasedeno vzhodno Si-
birijo, Anglija duši v krvi vstajo v Indiji,
Italija zatira Jugoslovane, Poljska proti
pravu drži vzhodno Galicijo, Rumunija pa
Besarabijo. Čičerin je odgovoril točno v tem
smislu, in če je omenil tudi Jugoslavijo,
dasi ta na oni noti ni bila podpisana, ima
ta seveda pravico in dolžnost na to repli-
cirati in se na določbo kannske konferen-
ce sklicevati, ne spada pa k stvari in je vrh-
tega krivično očitati ruski delegaciji po-
manjkanje dobre volje, kajti Čičerin Ju-
goslavije niti z eno besedo ni žalil. Kumanu-
dijeva netaktnost je tem bolj presenetljiva,
ker v prvi vrsti prizadete države, ki so za-
radi Georgije intervenirale, na Čičerinovo
pismo še niso odgovorile in se gotovo ne
bo nobena izmed njih povzpela do trditve,
da ruska delegacija genovsko konferenco
sabotira; to nepremišljeno in krivično ob-
dolžitev je prvi izrekel delegat naše drža-
ve! Kakor se vidi, so baš naši delegati mo-
rali prehiteti veliko antanto ter Rumunijo
in Poljsko, da jih ščitijo po geslu: Seppel-
geh' du voran, hast die grossen Stiefel an!
toda pri tem je Kumanudi pokazal toliko
diplomatično spretnost, da bo tudi sam no-
sil stroške za svoj zagovor, dočim se bodo
krivci smejali.

V stvarnem oziru je za Kumanudijev
odgovor težko najti primerne označbe. On
dokazuje Čičerinu kakor nekaj profesor
Ilešić, da so Slovenci in Hrvati s Srbi en
sam narod, torej nobena narodna manjši-
na, državnopravno pa utemeljuje to s skle-
pom Narodnega Veča in vidovdanske usta-
vo, ki je bila ratificirana od »velike večine
naroda«. To pripoveduje Kumanudi vodji
ruskega komisarijata za zunanje zadeve, v
katerem se nahaja od samih Jugoslovancev
zaseden poseben oddelek za jugoslovanske
zadeve; to servira naša delegacija diplo-
matu, ki se je že leta 1917. ob priliki no-
tranjih sporov med ruskimi Jugoslovani
sam natančno poučil o našem notranjem
vprašanju in ki ga spričo njegove važnosti

za Rusijo nepretrgoma proučuje. Sicer pa ruskemu demokratu ni veliko mar teoretično vprašanje narodnega edinstva, marveč dejstvo, da se Hrvati faktično smatrajo za poseben narod in da je vidovdanska ustava tako njim kakor Slovencem vsiljena s pomočjo par podkupljivih muslimanskih begov. Čiherin tudi dobro ve, da je Narodno Veče proglasilo državno edinstvo, narodnega edinstva pa nobeno veče in noben sabor ter nobena skupščina ne more dekretirati, ako faktično ne obstoja.

Jako nepremišljen je dementi gospoda Kumanudija glede stališča naše države z ozirom na notranje razmere v Rusiji, ker bo izzval od Rusije za nas jako neprijeten odgovor, čemur bi se bila naša delegacija lahko izognila, če bi bila v Genovi ponudila Rusiji roko sprave. Rusiji je dobro znano, da naša država Rumuniji za slučaj napada garantira Besarabijo. Kar pa se Wrangla tiče, bo ruska delegacija primorana odgovoriti s konkretnimi protidokazi, o katerih se trdi, da jih ima.

Če še omenimo, da gospod Kumanudi Čiherina uverja, da so Makedonci »deloma enaki Srbom«, smo ta odgovor od vseh strani zadostno osvetlili. V splošnem pa je odgovor dokaz, da naša vlada še vedno ali ne zna ali pa noče najti poti, ki bi vedla do sporazuma z največjo slovansko državo.

Današnja predborza.

Zürich, 5. maja. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo: Berlin 1.81, Holandsko 198.75, Newyork 519, London 23.04, Pariz 47.52, Italija 27.75, Praga 10.05, Budimpešta 0.66, Zagreb 1.85, Varšava 0.13, Dunaj 0.0675, avstr. krone 0.065.

Dunaj, 5. maja. (Izv.) Na današnji predborzi notira deviza Praga 158.75, Zagreb 29.625, Italija 434.

ROPARSKI NAPAD NA POŠTNI AVTOMOBIL.

Kotor, 5. maja. (Izv.) Včeraj okrog 3. ure popoldne po odhodu poštne avtomobile iz Kotora je četa razbojnikov navalila nanj in ga popolnoma izropala. Roparji so odnesli približno 80.000 dinarjev gotovega denarja in vrednostnih papirjev za približno 30.000 dinarjev. Med roparji je bil tudi znani razbojnik Vukitijević iz Danilovega grada. Za napadalce je bilo takoj odposlano vojaštvo in orožništvo.

ARETACIJE V ZAGREBU.

Zagreb, 5. maja. (Izv.) Zagrebška policija je dobila v roke nekaka pisma, na podlagi katerih je včeraj izvršila hišno preiskavo v stanovanju urednika lista »Borbe«, v uredništvu tega lista in v stanovanju nekega Horvatića in Šestarca. V uredništvu je zaplenila vse knjige, pisma in časopise. Odnosla je celo knjigo naročnikov, ki pa jo je pozneje vrnila. Urednik Gjuro Cvijić, Horvatić in Šestarec so bili aretirani. Pozneje pa je policija poslednja dva izpustila.

Politični dogodki.

+ Odločen nastop jugoslovanskih školarov. Jugoslovanski episkopat, ki je kakor smo že poročali — zboroval te dni v Zagrebu, je naslovil na belgajsko vladno obširno spomenico, v kateri s stvarnimi dokazi in konkretnimi slučaji ugotavlja, kako se v Jugoslaviji kat. Cerkev sistematično zatira, kako gre politika izvestnih gospodov za tem, da vržejo vero in verski pouk iz vseh šol in kako hočejo kat. duhovščino gmotno onemogočiti in sestrdati. Spomenica je se-

stavljena v izredno mirnem tonu, dokazi v njej, pa so tako trdni, krivice, ki se gode katoličanom, tako v nebo vpijoče, da bo dvignila spomenica med ljudstvom vihar ogorčenja in to tem bolj, ker je v spomenici sami rahlo poudarjeno, da bo prešel, ako se krivice in preganjanja ne prenehajo, v bojne vrste in bo apeliral na katoliško ljudstvo, ki bo branilo versko šolo in katoliško cerkev na način, kot se svobodnimislnim mogotcem ne zdi... Toliko za enkrat.

+ Proti redukciji poštne uradništva. Proračun ministrstva za pošto in brzojav znaša 230 milijonov dinarjev. Finančni odbor je na svoji včerajšnji seji to postavko načeloma odobril z dostavkom, naj se v smislu poslovnika poštne ministarstva najprej sporazume s finančnim ministrom. Ker pa je poštno ministrstvo na predlog komisije za redukcijo uradništva odputilo nad 2000 poštne uradnikov, je poslanec Vladimir Pušenjak odločno nastopil zoper previsoko redukcijo poštne uradništva, ugotavlja, da je uspešna in pravična redukcija nemogoča, dokler se ne izvede izenačba zakonov. Poštne razmere v Sloveniji so slabe. Mesto, da bi se ustanavljali novi poštni uradi in službe, ukinjajo še stare. Naše ljudstvo pa brez dobre pošte več biti ne more. Poslanec je toplo pozdravil ustanovitve poštne hranilnice.

+ Novo posojilo. Na včerajšnji seji ministrskega sveta se je odobril kredit 5 milijonov dinarjev za jugoslovanske internirance v Rusiji, kredit za popravilo lokomotiv, za trasiranje proge Bihač—Zrmanja ter za zgradbo mostov na progi Knin—Pribić. Na koncu se je ministrski svet razpravljal o vnanjem posojilu v znesku 25 milijonov funtov šterlingov, katero je ponudila naši državi neka londonska bančna skupina.

Dnevni dogodki.

— Objava. Poštno ravnanje v Ljubljani opozarja interese na t. t. oglas v Uradnem listu pokrajinske uprave štev. 25/1922, s katerim se pozivajo krojači in krznarji, ki hočejo prevzeti izdelavo 70 službenih oblek in čepic, da stavijo obvezne ponudbe. Ponudbe se lahko glase na delno ali celo količino. Po razpisu ministrstva za pošto in brzojav štev. 20.158 od 18. aprila t. l. spreminjamo naš razglas št. 9627/V—22 v toliko, da morajo ponudniki pri predložitvi ponudbe, kolekovane z 2 dinarjema, položiti 5% kavcijo. Termin je podaljšan do 10. maja t. l. Pogoji dobave so na vpogled v ekonomskem odseku poštnega ravnanja, Sv. Jakoba trg 2/L-10.

— S harmoniko. Iz Litije nam poročajo Včeraj se je vršil sestanek članov skupine S. Z. T. D. v Litiji v gostilni Cerar. Sestanek je imel popolnoma strokovni značaj. Šlo je za spomenico, ki jo organizacija vložila za izboljšanje gmotnega položaja tamšnjega predilniškega delavstva. Med sestankom pa nenadoma pridre narodni socialisti v dotično gostilno s harmoniko ter prično našim članom groziti. Ko s tem nič ne opravijo, prično ob zvokih narodno-socialistične harmonike plesati in s tem motiti sestanek. Baj je imel eden celo odprt nož, s katerim je grozil. Taka vzgoja narodnosocialističnih organizacij se ne priporoča. Početje je pa tudi razumljivo, če se ruši glavna trdnjava, t. j. litijska predilnica. Pomažalo pa ne bo nobeno nasilje in ne harmonika: delavstvo vidi, da pri »ta plavih« ni »ta pravih«. To so dokazali sami ravno s svojo harmoniko. — (Op. ur.)

Take nastope je v interesu delavstva samega obžalovati in obsojati.)

— Cene v Rusiji. O letošnji Veliki noči so se prodajale tuje valute v Odesi po tehle cenah: 1 funt šterlingov 16 milijonov sovjetskih rubljev, 1 francoski frank 280 tisoč rubljev, 1 poljska marka 1800 rubljev, 1 avstrijska krona 800 rubljev, 1 česl. krona 60 tisoč rubljev, 1 srebrni rubelj 1 milijon rubljev. Cene živilom: 1 funt rženega kruha 160 tisoč, 1 koruzen hlebec 180 tisoč, 1 pud (16 kg) pšenične moke 16 milijonov, koruzne moke 8 milijonov, sladkorja 14 milijonov, mesa 20 milijonov, surovega masla 68 milijonov, olja 36 milijonov, krompirja 4 milijone in soli 2 milijona rubljev.

— Ureditve plač vzgojiteljicam in služkinjam v Avstriji. Dunajski občinski odsek za socialno politiko je te dni v sporazumu z državno organizacijo gospodinj, društvom delovnih žena in organizacijo služkinj določil naslednje najnižje plače za vzgojiteljice in služkinje: Vzgojiteljice in družabne dame 30—40 tisoč kron mesečno, vrtnarice 20 tisoč K, gospodične za otroke (bonne) 17—23 tisoč K, hišne pomočnice 3—7 tisoč K, kuharice za vse 9—12 tisoč K, kuharice poleg hišne 14 tisoč K, hišne 12 tisoč K, strežajke 20 tisoč kron mesečno.

— Nov protialkoholni zakon v Avstriji. Avstrijska vlada je predložila parlamentu nov začasni zakonski načrt za pobjanje alkoholizma. Ustanove se posebni strokovni sveti, ki bodo podpirali oblasti pri izvrševanju protialkoholnih odredb in zlasti skrbeli za to, da se dovoljeni kredit 50 milijonov kron dejansko porabi za pobjanje alkoholizma.

Iz trboveljskih revirjev.

Trbovlje. Malo popravka. Ker smo odklonili skupno praznovanje 1. maja, je bilo to povod nekaterim nasprotnikom, da so se nad tem spotikali in napadli našo SZR, češ »da smo se šli skrivati«. G. Rafaneli od »Neodvisne«, ki je to trdil, bi pač moral vedeti, da smo na ofiicijno vabilo od tajništva tudi odgovorili, zakaj da se ne udeležimo in kje da bomo proslavili 1. maj, kar je bilo tudi po plakatih naznačeno. Nesreča je hotela, da se je pa isti g. R. drugi dan resnično skrival. Pa to je zopet drugo poglavje. Toliko prousti pač menda gre vsaki organizaciji, da lahko prost po svoje nastopa, kjer niso tangirani celokupni delavski interesi. Iz gornjega je tudi razvidno, kakšno neresnično informacijo prinaša g. dr. Kramer v »Jutru«, da so bili od proslave 1. maja v Trbovljah klerikale »izključeni«. Da bi »Jutro« to popravilo, seve ne moremo pričakovati.

Smrt v narasli Savi. Iz Trbovelj: Rudar Zupan, doma iz Gorenje vasi pri Št. Rupertu, je 2. maja skočil pri Trbovljah v Savo. Prej je celo noč popaval. Tovariši, ki ga je spremljal je še vrzel klobuk, potem pa skočil v naraslo Savo, kjer je takoj izginil. Vzrok samomora je neznan, tudi trupla še niso našli.

Smrt v samoti. Trbovlje: 1. maja so našli lovci iz Trbovelj pod Kriško planino mrtvega moža z nahrbtnikom in dežnikom, brez denarja in vsakih listin. Zdravnik je ugotovil, da je rajni bolehal na kili in na tem tudi izdihnil, ker mu v samoti ni došla nobena pomoč. Kdo in od kod je, še ni znano.

Trbovlje. Vprašamo pošto upravo, ali je zopet uvedena cenzura, da večkrat ni na naslov poslanih pism? Ali pa če bolj pravilno delajo tisti, ki mimo Trbovelj II nosijo pisma na p. Trbovlje I. Prosimo izboljšanja!

Ljubljanski dogodki.

Ij Sanitetna kolona, ki se je zadnji čas osnovala iz uslužbencev rešilne pošte in slug fizikata, nastopi v nedeljo pri gasilski vaji s posebnimi vajami. Poslovala bo pod vodstvom mestnega zdravnika in Gradaški ulici ob Puhovi hiši. V rešitev bo dobila tri naloge in sicer: 1. Ognjegasec prinese v dimu zadušenega otroka. Sanitetna kolona prevzame otroka in oživi z umetnim dihanjem ponesrečenca, ter ga odda v nadaljno domačo oskrbo staršem. 2. Iz hiše prineseta dva ognjegasca težko ponesrečenega tovariša. Tram mu je poškodoval nogo. Sanitetna kolona prevzame ponesrečenca. Zdravnik konstatira prelom kosti in težko krvavitev. Podveza noge v svrhu ustavitve krvavitve, obveza preloma kosti. Ponesrečenca preneso nosilnici v rešilni voz in odpeljejo v bolnico. Ponesrečenec z rano na glavi in roki. Obveza ranjenih delov. Ponesrečenec spremlja član sanitetne kolone do bližnje varne hiše.

Ij Stavbno gibanje v Ljubljani. Na stavbišču »Uniona« ob voglu Miklošičeve in Dalmatinove ceste zida trdka Ogrin trdnadstropno hišo »Vzajemne zavarovalnice«. Na stavbišču stavbne družbe na Vrtači zida Polak novo vilo, ob cesti na Rožnik gradi grof Auersperg svojo vilo. Razmah letošnje stavbne sezone je do sedaj oviral slabo vreme. Najživahnejše je na Mirju, kjer dozidavajo lanske stavbe in začenjajo nove.

Ij Košnja mestnih travnikov v Lipah in na Ilovici se bo oddajala na javni dražbi in sicer v Lipah dne 8. maja, na Ilovici pa 10. maja; obakrat ob desetih dopoldne. Zbirališče na licu mesta.

Ij Popis živine. V smislu razpisa pokrajinske uprave za Slovenijo, oddelek za kmetijstvo, z dne 21. marca 1922, št. 2113, se bodo v Ljubljani dne 10., 11. in 12. maja 1922 popisovali: konji, osli, meruzi, mušev, goveda, prašiči, ovce, koze, perutnina (kokoši race, gosi in purani) ter čebelnj panji. Navedene tri dni bodo poslovale tri komisije in sicer: a) za mesto na magistratu v popisovalnem uradu, Galetova hiša, pritličje, desno, in sicer od 8.—2. ure; b) na Barju se bo popisovalo od hiše do hiše in c) isto tako v Spodnji Šiški. V mestu bivajoči lastniki navedenih živali se pozivljajo, da store pravočasno svojo dolžnost. Zamudniki bodo kaznovani.

Ij Kaznovana tatice. Šivilja Kandare je ukradla Josipu Klotfarju iz Tržiča zlato uro, vredno 18.000 K in jo zastavila v mestni zastavljalnici za 6000 K. Za plačilo pa je dobila 6 tednov ječe. Po tem takem ima na teden 1000 K plače, kar je za samice vsekakor eksistenčni minimum.

Naša društva.

d Strokovna zveza javnih in zasebnih uslužbencev ima svojo prvo sejo v nedeljo dne 7. maja, ob 10. uri dopoldne v spodnjih prostorih I. ljub. kon. društva na Kongresnem trgu. Prosim, da se seje udeležijo vsi odborniki in zaupniki v to zvezo spadajočih skupin. — Srečko Žumer, predsednik.

d Ljudski oder igra v nedeljo 7. maja ob 8. uri zvečer v Ljudskem domu Gogorjevo komedijo v treh dejanjih »Zenitev«. Predprodaja vstopnic v nedeljo, na dan predstave od 9.—12. ure dopoldne in od 3. ure popoldne dalje do začetka predstave v pisarni Ljudskega odra, Ljudski dom, I. nadstropje.

Izdaja konzorcij »Novega Časa«. Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar. Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Tunel.

40

Roman. Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Pri vsakem še tako neznanem gibu je Allan poizkušal uporabiti čim manj moči, denarja in časa. Izvedel je do malenkostnih podrobnosti delitev časa, tako je posameznik leto za letom vršil isto delo, dokler ga ni opravljal sam od sebe in vedno hitreje. Imel je specialiste, ki so vežbali in vadili kolone, da so dosegale rekorde (n. pr. razkladanje vagona) in le rekorde je zahteval kol normalne uspehe. Izgubljena sekunda se ni nikoli več dohitela, nikoli več, ter veljala celo premoženje na času in denarju. Ako je mož pri minuti napravil samo eno sekundo, je to zneslo pri vojski 180.000 mož, od katerih jih je 60.000 neprestano delalo, samo en dan 24.000 delovnih ur! Od leta do leta je Allan mogel delovne uspehe povečati za pet odstotkov. In kljub vsemu temu je šlo prepočas!

Vrtališče mu je delalo prav posebno velike skrbi. Čisto nemogoče je bilo pognati v petsto zadnjih metrov več ljudi, če ni hotel, da si oderejo drug drugemu kolena. Poizkusil je z različnim razstreljivom, dokler ni našel nekega sredstva — »tunel 8« — ki je raztrgalo hrib v precej enakomerne, lahko odpravljlive kose. Ure in ure je poslušal predavanja svojih inženirjev; ne da bi se kdaj utrudil, je pretresal njihove predloge, preizkušal in poizkušal.

Nepričakovano, kakor bi se bil dvignil iz morja, se je pojavil na Bermudi. Schlosser je odletel. Poslal ga je v konstrukcijske pisarne v Mac City. Mlad, jedva tridesleten Anglež, John Farbey po imenu, je zavzel njegovo mesto. Allan je sklical inženirje, ki jim je že sedanji delovni tempo jemal sapo, ter jim izjavil, da bi morali svoje delo za četrtino pospešiti. Moralil Kajli on,

Allan, mora držati svoj rok. Kako to dosežejo, je njihova stvar...

Nepričakovano se je prikazal na Azorih. Posrečilo se mu je za to gradišče pridobiti nekega Nemca Mihaela Müllerja, ki je nekaj let vodil vrtanje tunela v Kanalu. Müller je tehtal dva sloa petdeset funtov ter so ga splošno poznali pod imenom »debeli Müller«. Pri svojih ljudeh je bil priljubljen — deloma je zaradi svoje debelosti, ki je nagibala k smešnosti — in neumoren delavec! Müller je lačias prodiral s svojim rovom celo hitreje nego Allan in Harriman v New Verseyu. Müllerja, večno smehljajočo in hropečo kopo masli, je sreča naravnost preganjala. Njegovo gradišče je bilo geološko najbolj interesantno in produktivno ter dovoljno dokazovalo, da so bili li deli oceana v prejšnjih dobah suhi. Zadel je bil na mogočne kaljeve skladi in železne rude. Pittsburg-Smelling and Refining Company, ki je svojčas pridobila plavžno pravico do vseh izkopnin, se je imela zahvaljiti njegovi sreči, če so njeni papirji poskočili za 60 odstotkov. Izvoz je ni veljal niti cenla, njeni inženirji so samo zaznamovali vagon, ki so se odpeli. In dan na dan, uro na uro je trepetala v razburjenju, da ji padejo v naročje nezasišani zakladi. Zadnje mesecce je bil Müller zadel na premogovno pelmetersko žilo, »krasen premog«, kakor je dejal. To pa še ni bilo vse. Žila je držala kakor preračunjeno vstrie z rovo vo osjo ter ni imela konca. Müller je drvel skozi hrib. Njegova edina sovražnica, zagrizena sovražnica, je bila voda. Rovi so mu ležali že osemsto metrov pod morskim dnem in so vendar plavali v vodi. Müller je postavil baterijo mamutskih sesalk na vrtavke, ki so neprestano poliskale cel veletoč umazane brozge v morje.

Allan se je pojavil v Finisterri in Biscayi ter izjavil lu kakor na Bermudi, da mora svoj rok držati ter da

zahteva, naj se delo pospeši. Odžagal je načelnika francoskega gradišča, monsieur Gaillarda, belolasega, elegantnega Francoza z velikimi zmoglostmi, ter ga nadomestil z nekim Američanom, Stefanom Olin-Mühlenbergom, ne da bi se zmenil za vpijje v francoskem časopisju.

Kakor bi bil zrastle iz zemlje, se je Allan pojavil v posameznih elektrarnah; in njegovemu pogledu ni nič ušlo, najmanjša malenkost ne. Inženirji so si globoko oddahnil, ko je spel odšel in so še ohranili svojo pamet.

Allan se je pojavil v Parizu in časopisi so prinesli cele stolpce člankov o njem in zlaganih intervjuov. Čez osem dni se je razvedelo, da je neka francoska družba dobila koncesijo za grajenje brzovozne železnice Pariz—Biscaya, da bodo lunelski vlaki lahko vozili naravnost do Pariza. Istočasno so poplaval vsa večja evropska mesta plakati, ki so predočevali Hobbyjevo čarobno mesto: lunelsko postajo »Azora«. Hobbyjevo bajno mesto je povzročilo podobno neverno majanje z glavami, slično navdušenje na drugi strani kakor svojčas čarobno mesto v Ameriki. Hobby je spel razmahnil svojo domišljijo. Posebno začudenje pa je rodila risba v kolu velikanskega plakata, ki je kazala prvotni in bodoči obseg ozemlja. Sindikat je bil nakupil pas zemlje na oloku San Jorgo, nekoliko malih školjev in skupino peščenih kleči. Čez nekoliko let pa bi se ozemlje počel porušiti. Skolji so se vezali z velikanskimi, širokimi nasipi, peščene kleči potapljale v glavni kompleks. Prvi hip ni nihče pomislil, da bo Allan na tem meslu pogreznil v morje štirihstoč ku-bičnih kilometrov kamenja (in še več, če bi hotel) ter prav lahko ustvaril ta čudovito vzobličen otok...

(Dalje.)